

Μητροπολίτου Σιδηροκάστρου ΒΑΣΙΛΕΪΟΥ

ΠΕΡΙ ΒΛΑΣΦΗΜΙΑΣ ΚΑΙ ΕΧΘΡΟΤΗΤΟΣ
ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΤΩΝ ΔΙΔΑΓΜΑΤΩΝ
ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ (1)

Εάν ανοίξωμεν τὴν Π. Δ. θὰ ἴδωμεν ὅτι μετὰ τὴν πρώτην ἐντολὴν διὰ τῆς ὁποίας ὁ Θεὸς μᾶς διατάσσει νὰ λατρεύωμεν

πατρὸν καὶ μόνον ἀκολουθοῦσι τρεῖς ἄλλαι, αἱ ὁποῖαι δὲν εἶναι τῆς αὐτῆς φύσεως καὶ ἰσότητος μετὰ τοῦ Πνεύματος τῆς πρώτης. Ἐκ τῶν τούτων ἐντολῶν αἱ μὲν μᾶς διδάσκουσιν ὅτι ἡ εἰδωλολατρεία καὶ ἡ βλασφημία εἶναι ἔγκλημα, ἡ δὲ τετάρτη δὲ τὸ πρῶτιστον δημοσίον καθῆκον τῆς λατρείας εἶναι ὁ καθαγιασμός τῆς Κυριακῆς. Θέμα λοιπὸν τῆς ση-

μερινῆς ἡμῶν διαλέξεως εἶναι, ὡς προσείπομεν, ἡ βλασφημία τὴν ὁποίαν δυνάμεθα νὰ ὀνομάσωμεν καὶ πάθος τοῦ Ἰ. Χριστοῦ κατὰ τοῦ ὁποίου, ὡς λέγει καὶ ὁ ψαλμοδός, οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς καὶ οἱ ἄρχοντες αὐτῆς μετὰ τῶν λαῶν τῶν συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτό. Οὗτοι δὲ πάντες διατρεθέντες εἰς τρεῖς βλασφημίας

1. Διάλεξις γενομένη ἐν τῷ Ἰδρύματι τοῦ Συλλόγου τῶν «Τριῶν Ἱεραρχῶν» τὴν 22 Μαρτίου 1936.

μερίδας καθ' ἣν στιγμὴν οὗτος παρέδιδεν ἐπὶ τοῦ Γολγοθᾶ τὴν τελευταίαν αὐτοῦ πνοὴν ἐβλασφήμουν καὶ ἐξεμυκτήριζον αὐτόν. Ἐκ τῶν τριῶν αὐτῶν μερίδων ἢ μὲν μία εἶναι ὁ ἀγροΐκος, τυφλὸς καὶ μανιῶδης λαός, ὅστις βλασφημεῖ τὸν Ἰ. Χριστόν, τὸν ὁποῖον πρὸ πέντε ἡμερῶν ὑπεδέχετο ἐν ἀλαλαγμῶ κινήτων: «Ὡσαννὰ τῷ Υἱῷ Δαυὶδ εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου». Αὕτη εἶναι ἡ ἀπερίσκεπτος βλασφημία τῆς λαϊκῆς ἀχαριστίας. Ἡ δευτέρα εἶναι οἱ Γραμματεῖς, οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ ἀρχιερεῖς, οἱ ὁποῖοι ἐξήγειρον ὄλον αὐτόν τὸν ἀγροΐκον λαὸν ἐναντίον τοῦ Ἰ. Χριστοῦ ἐν γνώσει τῶν συνεπειῶν τῶν πράξεων αὐτῶν μὲ τὴν πεποίθησιν ὅτι θὰ ἐξεμηδένιζον καὶ τὸν Χριστόν καὶ τὴν διδασκαλίαν αὐτοῦ. Αὕτη εἶναι ἡ ἐσκεμμένη βλασφημία τῆς ἐπιστήμης: βλασφημία ἀδύνατος μὲν διὰ τὸν Θεόν, λίαν ὅμως ἰσχυρὰ διὰ τὸν ἄνθρωπον. Ἡ τρίτη εἶναι ὁ κρεμάμενος παρὰ τῷ Ἰησοῦ ληστὴς, ὁ ὅποιος νομίζει ὅτι ἔχει δικαίωμα νὰ ξεράσῃ ὅλην τὴν κούραν αὐτοῦ ἐναντίον τοῦ Ἰησοῦ, διότι δὲν τὸν ἀπελευθερώσει ἀπὸ τῶν αἰματῶν. Αὕτη εἶναι ἡ βλασφημία τῆς ἀλαζονείας, τοῦ ἐγωϊσμοῦ καὶ τῆς ἀθλιότητος. Εἶναι δὲ περὶ τούτων εἰπωμένον ὅτι τὰ τοιαῦτα εἶδη τῆς βλασφημίας δὲν ἐπαύσαν νὰ πολλαπλασιάζονται καὶ μέχρι σήμερον καθ' ὅλους τοὺς χρόνους καὶ καθ' ὅλους τοὺς τόπους μεταξὺ ὄλων τῶν τάξεων πάσης ἡλικίας καὶ καταστάσεως ἀνθρώπων. Πάντοτε αἱ αὗται βλασφημίαι καὶ πάντοτε αὐτὰ ψεύδη. 1) Ἀχαριστία τῶν πλανωμένων ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι διαμαρτύρονται ἐναντίον τοῦ Θεοῦ, χωρὶς νὰ γνωρίζωσι διατί, 2) μῖσος τῶν τυφλῶν καὶ διεφθαρμένων σοφῶν, οἱ ὁποῖοι διὰ νὰ προσβάλουν τὸν Θεὸν διαφθείρουν τὴν Θεολογίαν, τὴν φιλοσοφίαν, τὴν ἱστορίαν, τὴν φιλολογίαν καὶ τὴν κριτικὴν καὶ 3) ἐωσφορικὸς ἐγωϊσμὸς τῶν ἀθλίων αὐτῶν ὑποκειμένων, τὰ ὁποῖα ἀντὶ νὰ ὑποφέρωσι καὶ νὰ ὑποταχθῶσι, τοῦναντίον ἐπιτίθενται κατὰ τοῦ Θεοῦ οὐχὶ νὰ ἀρνηθῶσιν αὐτόν, ἀλλ' ὅπερ ἔτι μᾶλλον ἔνοχον νὰ περιφρονήσωσι τὴν δύναμιν αὐτοῦ καὶ νὰ ἀψηφήσωσι τοὺς ἐκδικητικὸς αὐτῶν κερανοὺς. Ἴδου ἐν ὀλίγοις οἱ τρεῖς βαθμοὶ καὶ αἱ τρεῖς αἰτίαι τῆς βλασφημίας: Ἀχαριστία, μῖσος καὶ ἐωσφορικὸς ἐγωϊσμὸς, ἀλαζονεία.

Εὐσεβεῖς ἀκροαταί. Τὸ ὀφαιότερον προνόμιον τοῦ ἀνθρώ-

που είναι τὸ λογικόν, ἢ δὲ ὠραιότερα ἐκδήλωσις τοῦ λογικοῦ εἶναι ὁ λόγος. Διὰ τῆς διπλῆς αὐτῆς δυνάμεως ὁ ἄνθρωπος ἔχει τὴν ἀπαράμιλλον τιμὴν νὰ ὁμοιάζη πιστῶς πρὸς τὸν Θεόν, ὅστις ἠθέλησεν, ὥστε, ὁ ἄνθρωπος ἐγκαθιστάμενος εἰς τὸν κόσμον αὐτόν, νὰ εἶναι διὰ μὲν τοῦ λογικοῦ του ὁ βασιλεὺς τῶν δημιουργημάτων, νὰ χρησιμεύσῃ δὲ διὰ τοῦ λόγου του ὡς ὄργανον καὶ διερμηνεὺς αὐτοῦ. Καὶ δι' αὐτὸ μόνος ὁ ἄνθρωπος ἔννοεῖ τὸν Θεόν, μόνος αὐτὸς δοξάζει αὐτόν, μόνος αὐτὸς ἀπαγγέλλει τὸ ὄνομα αὐτοῦ μετ' εὐγνωμοσύνης καὶ ἀγάπης. Τὸ δὲ αἰώνιον καὶ μέγα αὐτὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ ἐπεκαλέσθησαν ὅλοι οἱ Πατριάρχαι καὶ οἱ Προφῆται, καὶ εἰς τὸ ὄνομα αὐτὸ ἤλπισαν ὅλοι οἱ ἐκλεκτοὶ τῶν δύο Διαθηκῶν. Καὶ τὸ ὄνομα τοῦτο τὸ φοβερὸν καὶ εὐλογημένον, τὸ ὁποῖον ἐκηρύχθη εἰς ἅλους τοὺς λαοὺς καὶ εἰς ὅλα τὰ ἔθνη καὶ ἐξακολουθεῖ κηρυσσόμενον μέχρι σήμερον καὶ θὰ κηρυσσῆται καὶ μέχρι ἀναίτητος τῶν αἰώνων ὡς τὸ πρῶτον ἄξιον λατρείας καὶ ἀγάπης, τὸ ὄνομα, λέγω, τοῦτο βλασφημεῖται ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων καὶ δημιουργημάτων αὐτοῦ, εἰς τοὺς ὁποίους αὐτὸς ὁ Θεὸς ἔδωκε τὰς ὁσας ἐντολάς, ἐξ ὧν ἡ μία ἔχει ὡς ἀποκλειστικὸν ἀντικείμενον τὸν σεβασμὸν τοῦ ὀνόματός του. Καὶ ἐν ἑπίσει ὁ πῶς τοῦ Θεοῦ διὰ τῆς Κυριακῆς προσευχῆς ζητεῖ παρ' ἡμῶν τὸν σεβασμὸν τοῦ ὀνόματος τοῦ Θεοῦ «ἀγιασθήτω τὸ ὄνομά σου» ἡμεῖς βλασφημοῦμεν αὐτόν.

Τί εἶναι λοιπὸν ἡ βλασφημία; Ἡ βλασφημία εἶναι ἕνας λόγος ἀσεβῆς καὶ ἄδικος, ἰδίᾳ μὲν εἰς τὰ Θεῖα, ἀλλὰ καὶ εἰς ἀνθρώπους καὶ εἰς πράγματα. Ἡ βλασφημία εἶναι ἔγκλημα καθοσιώσεως κατὰ τοῦ Θεοῦ, διότι ὑβρίζοντες τὸν Θεὸν προσβάλλομεν αὐτὸν οὐσιωδῶς καὶ προσωπικῶς. Ὡς κοινωνικὸν δὲ φαινόμενον ἡ βλασφημία δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ ἀποκάλυψις τοῦ πνεύματος ἐκάστης ἐποχῆς καὶ ἐκάστου λαοῦ, τῶν ἀντιλήψεων αὐτοῦ, τοῦ βαθμοῦ καὶ τοῦ ποιοῦ τῆς αἰσθήσεως τοῦ γελοίου τὴν ὁποίαν κατέχει. Ἡ βλασφημία εἶναι ἡ ληημοσύνη τῆς λογικῆς, ἢ βεβήλωσις τοῦ λόγου, ἔν ἔγκλημα καθοσιώσεως, περιγέλως τῆς προσευχῆς. Ἐν ἐνὶ λόγῳ ἰέρας ἀχαριστίας. Καὶ διὰ τοῦτο λίαν ἐνωρίς ἡ κοινωνία ἐθεώρησε καθήκον αὐτῆς νὰ λάβῃ πολὺ αὐστηρὰ μέτρα κατὰ τῶν βλασφημῶν. Οὕτω τὸ Λευϊτικὸν λέγει ὁ ἄνθρωπος ὃς ἂν καταράσῃται τὸν Θεόν,

ἁμαρτίαν λήφεται· ὀνομάζων δὲ τὸ ὄνομα Κυρίου θανάτῳ θανατούσθω· λίθοις λιθοβολήτω αὐτὸν πᾶσα ἡ συναγωγή Ἰσραήλ». Κατὰ δὲ τὸν μεσαῖωνα ἐπεβάλλετο εἰς τοὺς βλασφημοὺς εἰς μὲν τοὺς λαϊκοὺς ἀφορισμός, εἰς δὲ τοὺς κληρικοὺς καθαίρεσις. Εἰς δὲ τοὺς βλασφημοῦντας τὴν Θεοτόκον καὶ τοὺς ἁγίους χροηματικὴ ποινὴ ἢ φυλάκισις. Κατὰ δὲ τὴν 77ην Νεαράν τοῦ Ἰουστινιανοῦ οἱ βλασφημοῦντες τὸν Θεὸν ὑπεβάλλοντο εἰς τὴν ἐσχάτην τῶν ποινῶν. Ἀλλὰ καὶ παρ' ἡμῖν ἡ βλασφημία κατὰ τὸν νόμον τοῦ 1837 τιμωρεῖται. Ἀλλ' ἡ βλασφημία δὲν καταδικάζεται μόνον ὑπὸ τοῦ νόμου, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τῆς λογικῆς. Διδίτι ὄταν βλασφημῇ τις τί, κερδίζει; Τίποτε. Ἀλλ' οὔτε καὶ εὐχαρίστησίν τινα αἰσθάνεται ὅπως π. χ. εἰς τὴν ἐκδίκησιν, ἀλλ' οὔτε καὶ ἠδυνπάθειαν, ὅπως εἰς τὴν ἀσωτείαν. Ποῖον καλὸν λοιπὸν φυσικὸν καὶ πρόσκαιρον δύναιται νὰ προσφέρῃ ἡ βλασφημία εἰς τὸν ἄνθρωπον; Ἡ κατὰ τὴν ἐξουσίαν ἐστὼ καὶ ταπεινὴν δύναιται νὰ προξενήσῃ ἡ βλασφημία καὶ εἰς τὴν πλέον χονδροειδῆ καρδίαν; Καμμίαν. Ἡ βλασφημία λοιπὸν δὲν φέρει οὔτε χροῶν, οὔτε καμμίαν ἄλλαν εὐχαιότησιν, οὔτε διὰ τὸ πνεῦμα, οὔτε διὰ τὴν καρδίαν, οὔτε διὰ τὸν βλάσφημον, οὔτε διὰ τοὺς ἄλλους. Ἡ βλασφημία δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ ἓνα κακὸν διὰ τὸ κακόν. Εἶναι γὰρ τὸν δαί ἄνθρωπος πολλάκις ὀργίζεται, πεισματώνεται, δυσαρεσκεῖται ἐξ ἑνὸς τυχαίου δυστυχίματος καὶ ἐπειδὴ δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἐκδικηθῇ τὰ ἀναίσθητα πράγματα ἐπιτίθεται κατὰ τοῦ Θεοῦ καὶ ἐκτομίζει κατ' αὐτοῦ λέξεις καὶ φράσεις φοβεράς καὶ ἀπαισίας. Καὶ σὰς ἐρωτῶμεν: ποία σχέσις ὑπάρχει μεταξὺ τῆς δυσαρεσκείας σας καὶ τῆς βλασφημίας ἢ ὅποια τὴν ἐκφράζει; ποία σχέσις ὑπάρχει μεταξὺ τοῦ δυστρόπου ζῆφου τὸ ὅποιον τιμωρεῖτε καὶ τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν ἁγίων τοὺς ὁποίους βλασφημεῖτε; Ἐπίσης ποία σχέσις ὑπάρχει μεταξὺ τοῦ ποτηρίου τὸ ὅποιον σπάνετε ἐξ ἀπροσεξίας σας καὶ τοῦ ἀκινήτου οὐρανοῦ, ὃ ὁποῖος σκεπάζει τὴν κεφαλὴν σας καὶ τὸν βλασφημεῖτε; Ὅποιος τῇ ἀληθείᾳ παραλογισμός! Καὶ ὅμως δι' ὅλα αὐτὰ τὰ μηδαμινὰ καὶ ἀσήμαντα πράγματα ὁ ἄνθρωπος ὑβρίζει καὶ βλασφημεῖ καὶ Θεὸν καὶ Χριστὸν καὶ Παρθένον καὶ ἁγίους καὶ ἁγίαν Κοινωνίαν καὶ λαβίδα καὶ λόγχην καὶ πεθαμμένους καὶ ζωντανούς καὶ τὰ πάντα χωρὶς νὰ ἐντρέπηται. Οὕτω

δὲ ἡ βλασφημία εἶναι μία βεβήλωσις τοῦ λόγου ἐπειδὴ μεταχειρίζεσθε διὰ τὸ νὰ ὑβρίσητε τὸν Θεὸν καὶ τὸ θαυμάσιον τοῦτο δῶρον, τὸ ὁποῖον σεῖς μόνον εἰς τὸν κόσμον ἐλάβετε διὰ τὸν ἐπαινήτε καὶ τὸν εὐλογῆτε. Διὰ τοῦ λόγου αὐτοῦ ἀτιμάζετε τὸ ὄνομά του, ἐπισκιάζετε τὴν δόξαν του, προσβάλλετε τὴν μεγαλειότητά του. Ἡ κλοπή, ἡ συκοφαντία, ἡ ἀνθρωποκτονία, εἶναι ἐπίσης προσβολαὶ βαρύτεραι ἐναντίον τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ τὸ ἄμεσον ἀντικείμενον αὐτῶν εἶναι τὸ χρῆμα, ἡ φήμη, ἡ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου. Ἐντῆ βλασφημίᾳ τοῦναντίον τὸ ἄμεσον ἀντικείμενον, τὸ ὑλικὸν δηλαδὴ τῆς ἀμαρτίας εἶναι ὁ Θεός, ἡ φύσις αὐτοῦ, τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ αἱ ἄπειροι αὐτοῦ τελειότητες. Ἡ βλασφημία εἶναι ἔλλειψις ἀγάπης τοῦ Θεοῦ, διότι, ὅταν τις ἀγαπᾷ τὸν Θεὸν δὲν εἶναι δυνατὸν ν' ἐπιδοκιμάσῃ μίαν τοιαύτην κακὴν συνήθειαν νὰ βλασφημῇ αὐτόν. Ἄν δὲ διὰ λόγους τινὰς ἐπέπεσεν εἰς παρόμοιον σφάλμα, θὰ σπεύσῃ νὰ μετανοήσῃ καὶ διὰ τῆς μετανοίας νὰ διορθώσῃ αὐτό.

Ἐμβαθύνετε ὅσον θέλετε εἰς τὸ ζήτημα τῆς βλασφημίας καὶ θὰ ἴδῃτε ὅτι ὁ βλασφημὸς δὲν εἶναι εἴποτε ἄλλο παρὰ ἕνας μεγάλος ἀγάπτος. Προσβάλλεις καὶ ὑβρίζεις, ἀγνοοῦσι τὸν Θεόν; Καὶ ὁμως αὐτὸς εἶναι πατήρ, διότι αὐτὸς σὲ δίδει τὴν ζωὴν καὶ τὴν διατηρεῖ. Ὑβρίζεις τὸν Χριστόν; καὶ ὁμως εἶναι σωτήρ, τοῦ ὁποίου σὺ περιφρονεῖς τὴν ἐνσάρκωσιν. Ὑβρίζεις τὴν Ἐκκλησίαν; καὶ ὁμως εἶναι ἡ μήτηρ σου, τῆς ὁποίας σὺ λησμονεῖς τὰς φροντίδας, τὴν τρυφερότητα καὶ τὴν ἀφοσίωσιν. Ὑβρίζεις τὴν Παρθένον Μαρίαν; καὶ ὁμως εἶναι ἡ μεσίτρια, ἡ ὁποία χιλιάκις ἔλαβε τὴν χάριν τοῦ Υἱοῦ καὶ Θεοῦ τῆς. Ὑβρίζεις τοὺς Ἀγγέλους καὶ τοὺς Ἁγίους; καὶ ὁμως εἶναι φίλοι καὶ ἀδελφοὶ καὶ πολλάκις σὲ ἐξυπηρέτησαν ἐκ τοῦ ὕψους τοῦ οὐρανοῦ, προσέχοντες πάντοτε εἰς τὰς ἀνάγκας σου, σπεύδουν εἰς τὰς ἀδυναμίας σου, σκεπάζουν μὲ τὰς πτέρυγὰς των τὸ σῶμά σου καὶ τὴν ψυχὴν σου καὶ διὰ τῆς ἀοράτου ὑποστηρίξεως τὴν ὁποίαν σὲ δίδουν ἐμποδίζουσι τοὺς πόδας σου νὰ προσκώψωσιν εἰς τοὺς λίθους.

Ἀκούσατε τώρα μὲ πόσῃν γλυκύτητι ὁ Θεός, ὁ Ἰ. Χριστὸς καὶ ἡ Ἐκκλησία ἐπιπλήτουν τὴν ἀγαριστίαν καὶ ὑπενθυμίζουσι τὰς εὐεργεσίας των. Ὁ Θεὸς ἔλεγεν εἰς τοὺς Ἰουδαίους: Ὡ λαέ μου, τί

ἔπρεπε νὰ κάμω διὰ σέ καὶ δὲν τὸ ἔκαμα; Σὲ ἐξήγαγον ἐκ μέσου τῶν ἔθνῶν, ἐκ τῆς δουλείας τῶν Αἰγυπτίων· ἐπροπορευομένη ἐνώπιόν σου ἐν εἰδει στήλης φωτός· σὲ ἔθρεψα μὲ τὸ μάνα· ἀνέβλυσα ὕδωρ ἐκ τῆς πέτρας· κατέρριψα τὰ τεῖχη τῆς Ἱερουσόου· σὲ ἔδωκα παρηγόρους κατὰ τὴν ἐξορίαν σου καὶ σὲ ἔκαμα τόσας ἄλλας ἀναριθμήτους εὐεργεσίας διὰ σέ. Ἐὰν οἱ Ἐθνικοὶ μὲ ἐβλασφήμουν καὶ κατηρώντο θὰ τοὺς ὑπέφερον, ἀλλ' ὁ βλασφημῶν εἶσαι σὺ ὁ φίλος μου μετὰ τοῦ ὁποίου εἶμαι μιὰ καρδιά καὶ μιὰ ψυχή.

Ὁ δὲ Ἰ. Χριστὸς ἐκ τοῦ ὕψους τοῦ σταυροῦ λέγει πρὸς τὸν λαὸν τῆς Ἱερουσαλήμ: Τί ἔπρεπε νὰ κάμω διὰ σέ καὶ δὲν τὸ ἔκαμον; Ἐξέλεξα τὴν πατρίδα σου ὡς θέατρον τῶν εὐεργεσιῶν μου καὶ τῶν θαυμάτων μου. Ἐδωκα εἰς τὴν Βηθλεὲμ καὶ τὴν Ναζαρετ μίαν δόξαν ἀθάνατον· ἢ γὰρ αὐτὴ, τὰ τεῖχη αὐτά, ὁ ναὸς αὐτός, ἡ πόλις αὐτή, καὶ πάντα εἶναι διὰ παντὸς ἡγιασμένα διὰ τῆς παρουσίας μου καὶ διὰ τῆς ζωῆς μου. Ἡὐλόγησα τὰ τέκνα σου, ὑπεσχέθην εἰς αὐτὰ τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, ἔθεράπευσα κατὰ ἐκατοντάδας τοὺς ἀσθενεῖς σου, συνεχομένη τῆς ἀμαρτωλοῦς σου, ἐπάσηθεσθον τοὺς κελυμμένους σου, ἀνέστησα τοὺς νεκρούς σου. Ἐὰν οἱ Ῥωμαῖοι καὶ οἱ ἕνοι ἐβλασφήμουν ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ δὲν θὰ παρῆσανενομένη, ἀλλ' εἶσαι σὺ ὁ νιός μου, τὸ αἷμά μου.

Καὶ ἡ Ἐκκλησία μὲ τὴν σειρὰν τῆς λέγει καὶ αὐτὴ: Ὁ λαὸς μου τί ὄφειλον νὰ κάμω διὰ σέ καὶ δὲν τὸ ἔκαμον; Σὺ ἦσο τὸ θῦμα τῆς ἀνομίας, τῆς πολυγαμίας καὶ τῆς δουλείας. Ἐθραυσα δὲ αὐτὰ τὰ δεσμά σου. Ὁ νεώτερος πολιτισμὸς εἶναι ἔργον μου. Εἰς ἐμὲ ὀφείλεται ἡ γλυκύτερος τῶν ἡθῶν σου, ἡ δικαιοσύνη τῶν νόμων σου, τὸ πατρικὸν πνεῦμα τῶν ἀρχόντων σου. Δι' ἐμοῦ ἐπικρατεῖς εἰς τὸν κόσμον, κρατεῖς πανταχοῦ τὰ σκῆπτρα τοῦ λόγου καὶ σπείρεις μακρὰν τὰ θαυμάσια τῆς βιομηχανίας σου. Ἐὰν οἱ Εἰδωλόλατροι καὶ οἱ Τοῦρκοι μὲ ἐβλασφήμουν θὰ ὑπέφερον τὴν ὕβριν· ἀλλὰ σὺ τὸν ὁποῖον ἐβάπτισα· ἐδίδαξα τὴν ἀλήθειαν· τρέφω καὶ ἐνισχύω διὰ τῆς ἁγίας σαρκὸς καὶ τοῦ ἁγίου αἵματος τοῦ νυμφίου μου Χριστοῦ, σὺ ὁ ὁμογράφεός μου, ὁ κληρονόμος τῆς βασιλείας μου καὶ τῶν ὑποσχέσεών μου! Πᾶν ὅ,τι ἔχεις, πᾶν ὅ,τι εἶσαι, πᾶν ὅ,τι γνωρίζεις, τὰ πάντα

παρ' ἐμοῦ κατέχεις, ἀχάριστε, καὶ ὅμως μὲ καταδιώξεις, μὲ ἀρνεῖσαι καὶ μὲ βλασφημεῖς.

Ἔλθετε προφήται τοῦ Κυρίου Δαυὶδ καὶ σὺ Ἰερεμία, διότι σεῖς εἴσθε οἱ μόνοι οἱ ὁποῖοι ἠδυνήθητε νὰ ἐξιώσητε τοὺς θρόνους μὲ τὰς συμφοράς. Ἔλθετε νὰ ἴδῃτε ὅτι πᾶν ὅ,τι εἶπατε περὶ ἀχαριστίας τῶν Ἰουδαίων, τοὺς ὁποίους ὁ Θεὸς τόσον εὐηργέτησε καὶ αὐτοὶ τὸν ἠρνήθησαν, ἔλθετε, λέγω, νὰ ἴδῃτε ὅτι τὸ αὐτὸ κάμουν καὶ οἱ Χριστιανοί. Ἡμεῖς εἴμεθα πάντοτε ὁ ἀπερίμητος καὶ βλάσφημος λαός, ὁ βορβορώδης χεῖμαρρος τῆς κατάρας καὶ τῆς κακολογίας, ὁ ὁποῖος ἤρχισε μὲ τὸν κόσμον, τρέχει βαθύτερον, ἐκτενέστερον καὶ ἀφθονώτερον παρά ποτε. Ἐκχειλίζει εἰς τὰς πόλεις καθὼς καὶ εἰς τὰ χωρία πλημμυρίζει καὶ κατακαλύπτει ὅλας τὰς ψυχὰς τόσον τῶν γερόντων, ὅσον καὶ τῶν παιδίων. Ἀφήνει εἰς ὅλα τὰ χεῖλη ἓνα βόρβορον, ἀποπνέει δυσώδη ὀσμὴν, ἣ ὅποια διαδίδει πανταχοῦ τὸ δηλητήριον, τὴν μόλυνσιν, τὸν θάνατον. Προφήται καὶ Μάρτυρες τοῦ Κυρίου κλαύσατε διὰ τὴν τὴν ἡμετέραν μαρτυρίαν μας.

Ὁ Ἅγιος Ἀύγουστινός λέγει, πρὸς τὸν Θεὸν ἔαν ὁ Θεὸς ἐπαρνήσατο εἰς τὸν κόσμον ἐπὶ ἀνθρώπινην προφήτην, οἱ ἀνθρώποι θὰ ἐξήτουν ἀμέσως ἓνα ἄλλο Γεργουθὰ διὰ νὰ τὸν σταυρώσωσι. Καὶ ἡμεῖς ἐπικυροῦντες ταῦτα προσθέτομεν ὅτι ἡ σχετικὴ κατηγορία συντάσσεται καὶ καθ' ἑκάστην λαμβάνει διαστάσεις, ὥσει νὰ ἐπρόκειτο περὶ ἐνὸς κακούργου τὸν ὁποῖον ὁ κόσμος ἀπὸ 20 αἰῶνας ζητεῖ. Ἡ λεγομένη ἐπιστήμη δὲν ἔπαυσε τῷ ὄντι ποτὲ νὰ διδάσκη τὴν δίκην αὐτὴν· οἱ γραμματεῖς εἶναι πάντοτε συνηθροισμένοι, κινοῦνται πάντοτε καὶ ἡ βλασφημία τρέχει ἀπὸ τὰ χεῖλη των καὶ ἀπὸ τὸν κάλαμόν των μὲ τὴν προμελέτην αὐτὴν, ἣ ὁποία χαρακτηρίζει τὸ μῖσος καὶ τὴν ἀπειρον αὐτὴν ποικιλίαν τῶν χαρακτήρων, τῶν τόνων καὶ τῶν κυμάνσεων τὰ ὁποῖα μαρτυροῦσι μίαν ἀνεξάντλητον μανίαν ἐναντίον ἐνὸς αἰωνίου ἐχθροῦ. Καὶ ὁ ἐχθρὸς αὐτὸς εἶναι ὁ Θεός.

Δὲν εἶχον παύσει οἱ αἱματηροὶ διωγμοὶ καὶ ἰδοὺ ἡ εἰδωλολατρικὴ φιλοσοφία ἤρχισε βάλλουσα καὶ βλασφημοῦσα ἐναντίον τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Υἱοῦ Αὐτοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰ. Χριστοῦ καὶ διὰ τοῦ λόγου καὶ διὰ τῆς γραφίδος. Οἱ ἐγκαινιάσαντες τὸ εἶδος τοῦτο τοῦ πολέμου ἦσαν οἱ γνωστοὶ διώκται καὶ βλάσφη-

μοι τοῦ Χριστιανισμοῦ Κέλσος καὶ Πορφύριος. Ἐσυνέχισε δ' αὐτὸν Ἰουλιανὸς ὁ παραβάτης. Πόσον λυπηρὸν εἶναι δι' ἕνα λαὸν ὅταν ὁ ἡγεμὼν αὐτοῦ εἶναι ἐκεῖνος ποῦ δίδει τὸ παράδειγμα τῆς βλασφημίας! Ἄλλ' ἢ κατὰ τοῦ Χριστοῦ βλασφημία δὲν ἦτο μόνον ἐξωτερική, ἀλλὰ καὶ ἐσωτερική καὶ τὸ πᾶν εἶχε κλονισθῆ ἔκ θεμελίων ὑπὸ τῶν αἰρετικῶν, ἡ βλασφημία ἐφαίνετο κυριαρχοῦσα. Κατὰ τὸν μεσαῖωνα ἡ βλασφημία ἦτο σπανιωτέρα καὶ αὐστηρῶς περιορισθεῖσα. Παρατηρήθη δ' ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν αὐτὴν ὄχι μόνον οἱ Θεολόγοι, ἀλλὰ καὶ οἱ ποιηταὶ ἐξεφράζοντο εὐλαβέστατα διὰ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ. Ἡ πίστις τῶν ἡτο μίᾳ δύναμις ἡ ὁποία ὑπεστήριζεν, ἐκαθάριζε καὶ ἐνίσχυε τὸν λόγον καὶ ἀνύψωνεν αὐτὸν εἰς δυσθεώρητα ὕψη, ἄγνωστα εἰς τὴν καθαρῶς ἀνθρωπίνην φιλοσοφίαν. Παρατρέχοντες χάριν συντομίας τὰς βλασφημίας τῶν μεταρρυθμιστῶν τοῦ 16ου αἰῶνος ἐρχόμεθα εἰς τὰς βλασφημίας τοῦ 18ου αἰῶνος. Ἐάν ποτε ἡ δύναμις τῆς βλασφημίας ὑπῆρξε φοβερά, τοῦτο συνέβη κατὰ τὸν τελευταῖον αἰῶνα, καὶ ὅτι αὐτὴ συνεκέντρωσε περὶ αὐτὴν τὴν φιλοσοφίαν, τὴν ἱστορίαν, τὰς θετικὰς Ἐπιστήμας, τὴν φιλολογοίαν καὶ τὴν ποίησιν, διαφθεύουσα συγχρόνως τὴν σκέψιν, τὴν πείραν, τὴν ποιμασίαν, τὴν φαντασίαν καὶ τὴν μνήμην.

Ψευσθῆτε, ψευσθῆτε καὶ αὐτὴ θά μείνη ἔλεγε βλάσφημὸς τις κατὰ τοῦ Θεοῦ.

Καὶ πράγματι ἐψεύσθησαν κατὰ τῆς φύσεως ζητοῦντες εἰς τοὺς κόλπους αὐτῆς βλασφημίας ἐναντίον τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς Ἁγ. Γραφῆς. Κατὰ τῆς ἱστορίας παρερμηνεύοντες αὐτὴν διὰ τὴν στρέψωσιν ἐναντίον τῆς Ἐκκλησίας· κατὰ τῶν Θετικῶν Ἐπιστημῶν θεωροῦντες τὴν μέθοδον ὡς τὴν μόνην ἀπόδειξιν τῆς ἀληθείας καὶ ἀρνούμενοι τὴν ὑπαρξιν τοῦ Θεοῦ, διότι ἡ ὑπαρξις αὐτῆ, ἡ ὁποία ἐκλάμπει ὡς φῶς δὲν βγαίνει ὡς ἐξίσωσις ἀλγεβρική. Καὶ εἶναι μὲν ἀληθὲς ὅτι ἐπέρασαν οἱ βλάσφημοι ἐκεῖνοι συμπαρέσυραν ὅμως μαζύ των πολλὰ θύματα.

Διέφθειραν τρεῖς ὀλοκλήρους γενεὰς καὶ ἔκλεισαν κατόπιν αὐτῶν τὸν οὐρανὸν καὶ ὄχι μόνον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ ἐπηρέασαν τὸ πνεῦμα τοῦ 19ου αἰῶνος, κατὰ τὸν ὅποιον βλέπομεν βλασφημοῦμενον τὸν Θεὸν ὄχι μόνον ἀπὸ τὰ μυθιστορήματα, ἐπι-

θεωρήσεις, ἐφημερίδας, ἀλλὰ καὶ ἀπ' αὐτὰ τὰ σοβαρὰ βιβλία. Δύναται τις νὰ εἴπῃ ὅτι μία ἄπειρος στρατιὰ χωρὶς δρατὸν ἀρχηγὸν ἐπετέθη κατὰ τοῦ οὐρανοῦ εἰς ὅλα συγγρόνως τὰ σημεῖα καὶ σύρουσα ὀπισθεν αὐτῆς ὄχι μόνον τὴν ἀριστοκρατίαν τοῦ πνεύματος, ἀλλ' ὀλοκλήρους λαούς. Ἡ βλασφημία ἦτο τὸ νέον τῆς ἡμέρας.

Καὶ ὁ μὲν 19ος αἰὼν ἐπέρασε βεβαίως, καὶ ὁ Θεὸς καὶ ὁ Ἰησοῦς καὶ ἡ Ἐκκλησία οἱ ὅποιοι τόσον ἐκακολογήθησαν καὶ ἐβλασφημήθησαν παραμένουσιν ὄρθιοι, ἀσάλευτοι, ἀλλ' ἀριθμήσατε ἐὰν δύνασθε τὰ θύματα καὶ τὰς ἠθικὰς καταστροφὰς τὰς ὁποίας ἡ βλασφημία τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν τῆς ἐπιστήμης ἐπροξένησαν. Ὡ πόσοι ἄνθρωποι ἠρνήθησαν τὸν Θεόν, πόσοι Χριστιανοὶ τὸν Χριστόν, πόσα πιστὰ τέκνα ἔγιναν ἐχθροὶ τῆς Ἐκκλησίας, πόσοι νέοι κατεστράφησαν ἀπὸ τὰ μυθιστορήματα, πόσα λαμπρὰ πνεύματα διεφάνθησαν καὶ ἐπίστευσαν ὅτι τὸ ὑπερφυσικόν, τὸ θαῦμα καὶ ἡ θορυβία ἐπέρασαν!

Ἀριθμήσατε ἐκείνους διὰ τοὺς ὁποίους δὲν ὑπάρχει πλέον θεοσκεπτικὴ πίστις, ἀλλὰ γνωρίζετε μόνον διὰ τοὺς ὁποίους τὸ δόγμα καὶ ἡ ἠθικὴ δὲν εἶναι πῶσα ἰδέα ἀβεβαία καὶ ὀδυροῦν. Οἱ βλασφημοῦντες τὸν Θεόν καὶ τὰ ὅσια καὶ ἱερὰ φοβήθητε: διὰ τοὺς υἱούς σας, διὰ τὰς θυγατέρας σας, διὰ τὴν περιουσίαν σας, διὰ τὴν ἡσυχίαν τοῦ γήρατός σας καὶ διὰ τὴν τιμὴν τοῦ ὀνόματός σας. Ὡ πόσον εἴμεθα τυφλοὶ καὶ ἀμαθεῖς! Ὅταν τὸ δίκαιόν μας, τὰ ἀγαθὰ μας, ἡ φήμη μας, προσβάλλονται, τότε καὶ ἡμεῖς καὶ ὁ νόμος καὶ ἡ κοινωνία ταράσσονται καὶ διαμαρτύρονται. Καὶ ὅταν ὁ Θεὸς βλασφημῆται, μένομεν ἀδιάφοροι! Καὶ δὲν γνωρίζομεν ὅτι ἡ βλασφημία ριπτομένη ἐναντίον τοῦ Θεοῦ ἐπαναπίπτει ἐπὶ τῶν κεφαλῶν μας, ὅτι ἐπιστρέφει ἐναντίον ἡμῶν καὶ διαπερᾷ τὴν καρδίαν καὶ τὸ πνεῦμα τῶν παιδιῶν μας, ὅτι ἀφαιρεῖ τὴν ἐντροπὴν ἀπὸ τὸν δειλὸν ἄνθρωπον, τὴν τύπιν ἀπὸ τὸν ἔνοχον, τὴν λογικὴν ἀπὸ τὸν διανοούμενον καὶ τὴν πίστιν ἐξ ὅλου τοῦ κόσμου. Ὅχι δὲν παραπονοῦμαι διὰ τὸν Θεόν, ἀλλὰ δι' ἡμᾶς· δὲν ὀμιλῶ διὰ τοὺς βωμούς μας, ἀλλὰ διὰ τὰς ἐστίας μας, δὲν ὑπερασπίζομαι τὴν Ἐκκλησίαν, ἀλλὰ τὴν ἰδιοκτησίαν, τὴν οἰκογένειαν, τὴν κοινωνίαν, ὧν αὕτη εἶναι τὸ πρόχωμα.

Ὁ Θεέ μου θεράπευσον, σὲ καθικετεύω, τὴν δηλητηριασθεῖσαν κοινωνίαν μας, τὰ μέλη τῆς ὁποίας πανταχοῦ καὶ πάντοτε· εἰς τὰς πλατείας, εἰς τοὺς δρόμους, εἰς τὰς αἰθούσας, εἰς τὰ καταστήματα, εἰς τὰ σχολεῖα, εἰς τοὺς στρατώνας σὲ βλασφημοῦν καὶ σὲ καθυβρίζουν· μετεβλήθημεν εἰς ἔθνος ὑβριστῶν! Ἡ μεγαλειτέρα βλασφημία τῶν ἡμερῶν μας εἶναι ὁ κομμουνισμός, ὁ χιλιασμός καὶ οὐνιτισμός· αὐτοὶ εἶναι σήμερον οἱ τρεῖς μεγάλοι βλάσφημοι τῆς θρησκείας μας, τοῦ ἔθνους μας, τῆς πατρίδος μας, τῆς κοινωνίας μας, τῆς Ἐκκλησίας μας τοῦ Θεοῦ μας. Θεέ ἡμῶν· σὺ εἶσαι τὸ φάρμακον, σὺ εἶσαι ἡ ζωὴ σώσον τὴν κοινωνίαν μας ἀπὸ τοὺς ψευδεῖς σοφοὺς, ἀπὸ τοὺς βλασφήμους ἐπιστήμονας, ἀπὸ τοὺς διεφθαρμένους πολιτικούς, ἀπὸ τοὺς ἀναξίους ἱερωμένους, ἀπὸ ὅλους τέλος ὅσοι γίνονται αἰτία νὰ βλασφημηθῆται τὸ ὄνομά Σου καὶ φώτισον αὐτοὺς νὰ εὕρωσι τὸν δρόμον τῆς ἀληθείας.

Γνωρίζομεν ἐκ τοῦ Εὐαγγελίου ὅτι ὁ Ἰ. Χριστὸς ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ εἶχε δεξιόθεν καὶ ἀριστεροσθεν δύο συντρόφους τῶν καυμάτων του. Ἀμφότεροι καὶ ἀρχῆς τὸν ἐνείδισον καὶ τὸν ἐπρόβουον· ἀλλὰ κατόπιν ὁ εἰς ἀνεγνώρισε τὸ σφάλμα του καὶ τὸ ὁμολόγησεν· ἀνεγνώρισε τὴν Θεότητα τοῦ Ἰ. Χριστοῦ καὶ ἔλαβε τὴν ὑπόσχεσιν παρ' Αὐτοῦ ὅτι τὴν ἡμέραν ἐκείνην θὰ ἦτο μετ' Αὐτοῦ ἐν τῷ παραδείσῳ. Ὁ ἄλλος ὅμως ἐμμένων ἐν τῇ βλασφημίᾳ του κατεξάνιστατο καὶ κατηγορεῖ τὸν Χριστόν, διότι δὲν τὸν ἔσωζε διὰ τινος θαύματος καὶ αὐτὸς εἶναι ὁ κακὸς ληστής.

Ἰδοὺ, ἀδελφοί, ἡ θρησκευτικὴ εἰκὼν μεταξὺ τῶν δύο λαῶν, οἱ ὁποῖοι μοιράζονται τὸν νεώτερον κόσμον, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ μὲν ὁμιλεῖ τὴν γλῶσσαν τῆς μετανοίας, ὁ δὲ ἄλλος τὴν τῆς βλασφημίας. Μικροὶ καὶ μεγάλοι, πλούσιοι καὶ πτωχοί, ἱερεῖς καὶ πιστοὶ ὅλοι εἴμεθα ἔνοχοι, ὅλοι εἴμεθα ἐπὶ τοῦ σταυροῦ. Ἄλλ' οἱ μὲν δέχονται τὸν σταυρόν, μετανοοῦν καὶ διὰ τῆς μετανοίας γίνονται κύριοι τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ ὅπως ὁ καλὸς ληστής, οἱ δὲ τὸν βλασφημοῦν καὶ ἀποθνήσκουν ἀμετανόητοι ἐν τῇ ἀμαρτίᾳ των, ὅπως ὁ κακὸς καὶ βλάσφημος ληστής.

Τώρα ἂν στραφῶμεν πρὸς τὰ ἀριστερὰ τοῦ σταυροῦ καὶ ἂν ἀκούσωμεν τὸν ἄνθρωπον, τὸν διίσχυριζόμενον ὅτι εὗρεν εἰς τὰ

βάσανά του ἕνα τίτλον διὰ νὰ κατεξαναστῆ ἔναντιόν τοῦ Θεοῦ. Ἴδου καὶ τὸ πλεόν ἀπίστευτον καὶ τὸ πλεόν μισητὸν ἐξ ὧν εἶδομεν μέχρι σήμερον.

Δὲν πρόκειται πλεόν ἐδῶ οὔτε περὶ τῆς ἀσυλλογίστου βλασφημίας τοῦ πλήθους, οὔτε περὶ τῆς ψευδοῦς καὶ ἐσκεμμένης ἐπιστημονικῆς τοιαύτης, ἀλλὰ περὶ δικαίωματος βλασφημίας, τὸ ὁποῖον διεκδικοῦν ἐν ὀνόματι τῶν θλίψεων καὶ τῶν δυστυχιῶν τῆς ἀνθρωπότητος· μετ' ἄλλας λέξεις, ἐπειδὴ πάσχει τις καὶ ὑπόφρουε ἢ ἐπέρχεται μέγα τι δυστύχημα οἰκογενειακόν, οἰκονομικόν ἢ ἄλλης τινὸς φύσεως ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ βλασφημῇ καὶ νὰ ὑβρίζῃ τὸν Θεὸν ὡς αἴτιον. Ἐὰν σὺ εἶσαι Θεός, ἐὰν σὺ εἶσαι Χριστός, ἐλευθέρωσον ἡμᾶς, σῶσον ἡμᾶς καὶ θὰ πιστεύσωμεν εἰς σέ. Καὶ εἶναι πολλοὶ καὶ πάλαι καὶ νῦν οἱ ἀσεβεῖς ἐγωῖσται οἱ ὁποῖοι διεξεδίκησαν τὸ δικαίωμα τοῦτο τῆς βλασφημίας, οἱ ὁποῖοι ἐβλασφήμησαν τὸν Θεὸν διὰ τὰ δυστυχήματα τῆς ἀνθρωπότητος. Ἄλλ' ὁ πορρωτάτος μεταξὺ ὧν, τὸ τέρας, οὕτως εἰπεῖν, τῆς ἑωσφορικῆς βλασφημίας εἶναι ὁ πασίγνωστος Γάλλος Προφῆτης, ὁ βλασφήμησας κατὰ τοῦ Θεοῦ καὶ πᾶσις μετὰ ἱερωτέρου ἀντικείμενα τῆς θεοσεβείας καὶ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς τρόπον ἀσεβέστατον, ἀνηκουστόν· καὶ θὰ ἡμᾶς ἐπιτρέψῃτε νὰ σᾶς ἀναφέρωμεν μερικὰς ἐκ τῶν κατὰ τοῦ Θεοῦ βλασφημιῶν διὰ νὰ ἴδητε μέχρι τίνος σημείου ἐξαχρειώσεως καὶ διαστροφῆς εἶναι δυνατόν νὰ φθάσῃ ὁ νοῦς ἐνὸς ἀπίστου καὶ ἀσεβοῦς ἀνθρώπου. Ὁ ἀσεβὴς αὐτὸς εἶναι ὁ ἴδιος ποῦ ἔγραφεν : ἡ ἰδιοκτησία εἶναι κλοπή, ἡ κυβέρνησις ἀναρχία, ἡ γυνὴ ἀκολασία.

Ἄρνοῦμαι, ἔλεγεν, ὁ βλάσφημος αὐτὸς τὴν ἐξουσίαν τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς ἀνθρωπότητος, ἀπορρίπτω τὴν Θεϊαν Αὐτοῦ πρόνοιαν, διότι δὲν ὑπάρχει ἀφαιρῶ ἀπ' αὐτὸν τοὺς τίτλους πατρὸς, βασιλέως, δυνατοῦ, καλοῦ, εὐσπλάγγνου, βοηθοῦ, ἀνταποδότου καὶ ἐκδικητοῦ. Θεέ, διατί με ἀπατᾷς; Ὁ Θεὸς εἶναι ἀνοησία, εἶναι ὑποκρισία, ὁ Θεὸς εἶναι ψεῦδος. Ὁ Θεὸς εἶναι τύραννος καὶ ἀθλιότης, ὁ Θεὸς εἶναι τὸ κακόν. Καὶ ἐφ' ὅσον λέγει ἡ ἀνθρωπότης θὰ κλίνῃ τὸ γόνυ ἐνώπιον ἐνὸς βωμοῦ, ἡ ἀνθρωπότης, σκλάβα τῶν βασιλέων καὶ τῶν ἱερέων, θὰ ἀποδοκιμασθῇ. Ἐφ' ὅσον ὁ ἄνθρωπος ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ θὰ δέχεται τὸν ὄρκον ἐνὸς ἄλλου ἀνθρώπου, ἡ κοινωνία θὰ εἶναι τεθεμελιω-

μένη ἐπὶ τῆς ἐπιτορκίας, ἡ εἰρήνη καὶ ἡ ἀγάπη θὰ ἐξορισθοῦν ἀπὸ τοὺς θνητούς. Θεέ, φύγε διότι δὲν εἶσαι παρὰ ὁ δῆμιος τοῦ λόγου μου καὶ τὸ φόβητρον τῆς συνειδήσεώς μου.

Καὶ τώρα, Χριστιανοὶ ἀδελφοί, διὰ τὰ καθαρῶς τὰ χεῖλη μου ἀπὸ τὸν βορβορώδη αὐτὸν λόγον, ἄς ἀσπασθῶ νοερώς τὸν σταυρὸν διὰ τὰς εἶπω : Ὁ Θεὸς δὲν εἶναι ἀνοησία, ἀλλὰ δύναμις καὶ νοῦς· ὁ Θεὸς δὲν εἶναι ὑποκρισία καὶ ψεῦδος, ἀλλ' ἀλήθεια· ὁ Θεὸς δὲν εἶναι τυραννία καὶ ἀθλιότης, ἀλλ' ἐλευθερία καὶ πλοῦτος· ὁ Θεὸς δὲν εἶναι τὸ κακόν, ἀλλὰ τὸ καλόν. Καὶ ἀπέθανεν ὁ ἀσεβὴς καὶ βλάσφημος αὐτὸς ἄνθρωπος καὶ ἐτάφη χωρὶς πομπὴν καὶ χωρὶς ἱερέα.

Τώρα ἄς στραφῶμεν πρὸς τὰ δεξιὰ τοῦ σταυροῦ, αἰσθάνομαι τὴν ἀνάγκην νὰ προσευχηθῶμεν, τὴν ἀνάγκην νὰ ἐλπίσωμεν ὅτι ἡ βλασφημία ἔχει τὸ ἀντιστάθμισμά της καὶ ὅτι ὑπάρχουν ψυχαὶ σωθεῖσαι διὰ τῶν θλίψεων.

Ἀκούσατε λοιπὸν ὅλοι σεις οἱ ὅποιοι ἀσπάζεσθε, οἱ πτωχοί, οἱ τεθλιμμένοι, σεις οἱ ὅποιοι αἰσθάνεσθε ὡς ὁ καλὸς ληστής τὸ βῆμα καὶ τὰς ἀγωνίας τοῦ σταυροῦ, ἀκούσατε ὅλοι ὅποιοι δὴ ποτε καὶ ἂν εἴθετε καὶ οἰαδήποτε καὶ ἂν εἶναι ἡ κατάστασίς σας, ἡ ἡλικία σας, ἡ περιουσία σας εἴθετε ἐπὶ τοῦ σταυροῦ καὶ ἐκεῖ θὰ μείνητε μέχρι τελευταίας σας ἀναπνοῆς. Ἀκούσατε ὅσταν ὁ σταυρὸς σας εἶναι ἡ ἐργασία, καὶ ἡ ἐργασία εἶναι ὁ ὅρος ὁλοκληροῦν τῆς ἀνθρωπότητος.

Ὅφείλομεν νὰ τὸ παραδεχθῶμεν καὶ νὰ τὸ ὁμολογήσωμεν ὅτι δὲν δυνάμεθα ν' ἀποφύγωμεν τὴν τύχην μας, τῆς ὁποίας εἴμεθα ἄξιοι, καὶ ἡ ὁμολογία τοῦ καλοῦ ληστοῦ εἶναι ἡ πρώτη πράξις τῆς δικαιοσύνης, τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ ἐφαρμόσωμεν εἰς τὸν ἑαυτὸν μας: ὅτι δηλαδὴ εἴμεθα ἄξιοι τῶν ὅσα ἐπράξαμεν. Ναί· ἐργασία, θλίψις, πόνοι, ἀσθένειαι, ἀγωνίαι, θάνατοι ἰδοὺ ἡ κληρονομία μας. Ἡ ἐργασία εἶναι ὁ νόμος τοῦ κόσμου, τὸ καθῆκον τοῦ ἀνθρώπου, ἡ τιμὴ καὶ ἡ τελειότης τῆς ζωῆς. Καὶ τί βλέπομεν καθ' ἑκάστην ἡμέραν; Ὅτι καθὼς ἡ ἡμέρα διαδέχεται τὴν ἡμέραν, οὕτω καὶ ἡ ἐργασία διαδέχεται τὴν ἐργασίαν καὶ τὸ καθῆκον τὸ καθῆκον. Ἡ ἐργασία εἶναι πλήρης ἰδρωτός, δακρύων, διαψεύσεων· διότι εἶναι τιμωρία τῆς πεσοῦσης φύσεώς μας, εἶναι ἡ ἔκφρασις τῆς αἰωνίου δικαιοσύνης: εἴμεθα ἄξιοι ὧν ἐπράξαμεν.

Ἐάν ποτε τὸ βάρος ἀπειλῆ νὰ σᾶς καταβάλῃ οἰοιδήποτε καὶ ἂν εἰσθε : ἐργάται τῆς σκέψεως, τοῦ λόγου, τῆς δικαιοσύνης, τῆς ἰερωσύνης, τοῦ ἐμπορίου, τῆς βιομηχανίας, στραφῆτε πρὸς τὸν Ἐσταυρωμένον, ὁ ὁποῖος παρ' ὅλην τὴν ἀθωότητάτου, ἐπλήρωσεν εἰς τὴν Ναζαρέτ ἐν μὲν τῇ ἰδιωτικῇ αὐτοῦ ζωῇ τὸν φόρον τῆς χειρωνακτικῆς ἐργασίας· ἐν δὲ τῷ δημοσίῳ αὐτοῦ βίῳ τὸν φόρον τοῦ λόγου, ἐν τῇ ἀγωνίᾳ του τὸν φόρον τῶν προσευχῶν, ἐπὶ δὲ τοῦ σταυροῦ τὸν φόρον τῶν θλίψεών του καὶ ὁ ὁποῖος ἔρριψε τοιουτοτρόπως ἐπὶ πάσης ἐργασίας, ἐπὶ παντὸς κόπου, ἐπὶ πάσης ἀγωνίας τὴν αἰωνίαν ἀντανάκλασιν τοῦ φωτόςτου μεταβαλὼν αὐτὰ εἰς μεγαλειότητα καὶ δόξαν. Ὄταν τὸ ἀπαύγασμα τοῦ Πατρὸς ἔγεινεν ὁ ταπεινὸς ἐργάτης τῆς Ναζαρέτ, ὅταν τὸ στόμα τοῦ λόγου ἐποτίσθη μὲ χολὴν καὶ ὄξος, ὅταν ἐκεῖνος διὰ τοῦ ὁποίου τὸ πᾶν ἐγένετο, ἦτο γυμνός, ὅταν ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς πάσχι ἀγωνία, ἐκπνέη, ἁμαρτωλοὶ καὶ ἔνοχοι ποῦ εἴμεθα ἡμεῖς θὰ τομίσωμεν νὰ παραπονεθῶμεν ; τί εἶναι ὁ σταυρὸς μας παραβαλλόμενος πρὸς τὸν ἰδικόν του ; Ὡς εἰς τῆς ἐργασίας, τῆς θλίψεως καὶ τῆς ἀγωνίας ὅς ἦεν νὰ ἐργασθῶμεν καὶ νὰ ὑποφέρωμεν διὰ νὰ σοῦ ὁμοιωθῶμεν καλλίτερον. Ὁ καλὸς ληστής δὲν ἐσκέφθηγε, διότι ἔπασχε, ὅτι εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ βλασφημήσῃ τὸν Χριστόν. Ὁχι· ἀλλὰ τί ἔλεγε ; « μνήσθητί μου Κύριε ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ βασιλείᾳ σου ! Σημεῖον πίστεως, ἐλπίδος καὶ προσευχῆς μετὰ τὴν καρτερίαν καὶ τὸ θάρρος· πίστεως, διότι ἀναγνωρίζει ἐν τῷ Ἰ. Χριστῷ τὸν Κύριον του καὶ τὸν διδάσκαλόν του. Ἐλπίδος, διότι διαβίβει ἐρχομένην τὴν βασιλείαν ἐκείνην, τῆς ὁποίας ὁ Χριστὸς μέλλει νὰ γίνῃ ὁ Κύριος· προσευχῆς, διότι ἐξορίζει τὸν Ἰ. Χριστόν νὰ μὴ τὸν λησμονήσῃ ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ πατρὸς του. Ἰδοὺ ὅλον τὸ μυστικὸν τῶν παρηγοριῶν τὰς ὁποίας ὁ ἐγωῖσμός δὲν θέλει οὔτε νὰ δεχθῆ, οὔτε νὰ ζητήσῃ.

Τώρα ἀφοῦ ἠκούσατε ἀφ' ἑνὸς μὲν τὴν προσευχὴν τῆς ἀνθρωπότητος ἐκ δεξιῶν τοῦ σταυροῦ, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὴν βλασφημίαν τῆς υπερηφανείας σκεφθῆτε καὶ ἴδετε ποία εἶναι ἡ ἀξία τῆς προσευχῆς καὶ ποία ἡ τῆς βλασφημίας καὶ ἀποφασίσατε εἰς ποίαν πλευρὰν θέλετε νὰ κερδίσητε μίαν θέσιν. Ἐξ ἀριστέρων ὁ ἄσεβῆς Φαραὼ κατακημνίζεται εἰς τὴν Ἐρυθρὰν Θάλασσαν· ὁ

στρατηγός Ὀλοφέρνης φονεύεται παρὰ μιᾶς γυναικός· ὁ Σεννα-
χηρείμ ὁ βασιλεὺς δολοφονεῖται παρὰ τοῦ υἱοῦ του· ὁ Ἀντίοχος
ὁ βασιλεὺς προσβάλλεται ὑπὸ ἀνιάτου ἀσθενείας· ὁ Ἰουλιανὸς ὁ
παραβάτης φονεύεται ὑπὸ δόρατος· ὁ Ἄρειος διαρρηγνύεται
τὴν κοιλίαν καὶ χύνονται τὰ ἔντερά του, κ. τ. λ. Ἴδου ἡ συνο-
δεία τοῦ κακοῦ ληστοῦ ἐξ ἀριστερῶν. Ποῦ εὐρίσκονται ὅλοι αὐ-
τοὶ μετὰ θάνατον καὶ πλείστοι ἄλλοι νεώτεροι βλάσφημοι; Ἡ
Ἁγία Γραφή δὲν λέγει τίποτε, ἡ Ἐκκλησία ἀγνοεῖ, μόνος ὁ Ἰ.
Χριστὸς γνωρίζει τὰ πάντα.

Ἐκ δεξιῶν ὁ μετανοήσας ληστὴς τὴν τελευταίαν στιγμὴν
ἐπὶ τοῦ σταυροῦ ἐτέθη ἐπὶ κεφαλῆς τῶν Ἀποστόλων, τῶν Εὐαγ-
γελιστῶν καὶ τῶν μαρτύρων. Ὁ Ἰ. Χριστὸς παρουσιάζει αὐτὸν
πρὸς τοὺς Ἀγγέλους ὡς τὸ πρῶτον τρόποιον τῆς χάριτός του,
ὡς τὸν πρῶτον καρπὸν τῆς ἀπολυτρόσεώς του. Ὅπισθεν αὐ-
τῶν διὰ τῶν αἰῶνων ἔρχονται ἀνωδιώματα πτῖφη, τὰ ὁποῖα
προσηυχήθησαν ὡς ὁ ληστὴς ἐπὶ τοῦ σταυροῦ τῆς μετανοίας.
Ἀναβαίνουν οἱ εὐτυχεῖς αὐτοὶ ληστῆς ὡς λέγει ὁ ἱερός Χρυ-
σόστομος τόσον χαριέντως· ἀναβαίνουν ἐκ τοῦ βάθους τῶν
κατέρων καὶ τῶν κλιμακῶν ἐκ τῶν βάσεων τῶν ἰκονομάτων
ἐξ ὅλων τῶν βαθμίδων τῆς κοινωνικῆς κλιμακῆς, ἐξ ὅλων τῶν
σταυρῶν, τοὺς ὁποίους μετ' εὐεχίας ἐδεχθήσαν, πτωχοὶ καὶ
πλούσιοι, ἰσχυροὶ καὶ ἄθλιοι, παῖδες, νέοι, γέροντες, ὅλοι οἱ
Χριστιανοί, παντὸς εἴδους οἱ ὁποῖοι ἔφερον τὸν ζυγὸν τῆς εργα-
σίας καὶ ἐξέβαλον πρὸς τὸν Κύριον κραυγὴν πίστεως, ἐλευθε-
ρίας καὶ μετανοίας. Ἴδου ἡ ἀκολουθία τοῦ καλοῦ ληστοῦ. Ποῦ
πηγαίνουν ὅλοι αὐτοί; Ποῦ εὐρίσκονται; Ἡ Ἁγία Γραφή μᾶς
λέγει· ἡ Ἐκκλησία τὸ διακηρύττει· ὁ Ἰ. Χριστὸς τὸ βεβαιεῖ·
εἰς τὸν Παράδεισον.

ὦ Χριστέ! μένε λοιπὸν με τὰς χεῖρας ἠπλωμένας, με τὴν
κεφαλὴν ὑψουμένην μέχρι τέλους τῶν αἰῶνων εἰς τὸν ὀρίζοντα
τῆς πατρίδος ἡμῶν. Σὺ εἶσαι ἡ συγγνώμη τοῦ Θεοῦ· ἡ ἐλπίς
τῆς γῆς, τὸ ἱερὸν ἐνέχυρον τῆς ζωῆς καὶ τῆς εὐσπλαχνίας. Σὺ
ἀνεγνώρισας τὸν Θεὸν εἰς τοὺς ἀνθρώπους. Σὺ μᾶς ἔκαμες σο-
φοὺς, εὐτυχεῖς, ἐλευθέρους. Σὺ μᾶς σῶζεις καὶ μᾶς ὑπόσχεται
τὸν οὐρανόν. Ἐλθὲ εἰς τὴν καρδίαν καὶ εἰς τὰ χεῖλη ἡμῶν διὰ
νά σὲ καταβρέξωμεν μετὰ τὰ δάκρυά μας. Ὅσοφ περισσότερο σὲ

ἐξευτελίζου, τόσῳ περισσότερον εἶσαι ἀγαπητὸς εἰς ἡμᾶς. Ὅσῳ περισσότερον σὲ βλασφημοῦν, τόσῳ περισσότερον σὲ προσκυνοῦμεν. Ὅσῳ περισσότερον θέλουσιν νὰ σὲ ἀρπάσουσιν ἀπὸ τῆς καρδίας μας διὰ τοῦ λόγου καὶ τῆς γραφίδος, τόσῳ περισσότερον παραδιδόμεθα εἰς σὲ διὰ τῆς προσευχῆς.

Εὐτυχεῖς θὰ εἴμεθα, ἐὰν μίαν ἡμέραν ἐκ τοῦ ὕψους τοῦ σταυροῦ σου ρίψῃς καὶ ἐφ' ἡμᾶς ἐν βλέμμα καὶ μᾶς εἴπῃς: Σήμερον μετ' ἐμοῦ θὰ εἶσθε ἐν τῷ παραδείσῳ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ